

กรมบังคับคดี
กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ สัญญาซื้อขาย และสัญญากู้ยืมเงิน สำหรับผู้ประกอบการ

[http : www.facebook.com](http://www.facebook.com)
กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ
สัญญาซื้อขาย
และสัญญากู้ยืมเงิน
สำหรับผู้ประกอบการ

จัดทำโดย กรมบังคับคดี

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2559 จำนวน 3,000 เล่ม พิมพ์ที่ โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
พิมพ์ครั้งที่ 2 กันยายน 2562 จำนวน 5,000 เล่ม พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญาซื้อขายและสัญญากู้ยืมเงินสำหรับผู้ประกอบการ

สารบัญ

หน้า

- สัญญาซื้อขายและสัญญากู้ยืมเงินสำหรับผู้ประกอบการ 3
- สัญญาซื้อขาย ความหมายของสัญญาซื้อขาย (สัญญาซื้อขายคืออะไร?) 7
- การโอนกรรมสิทธิ์ (สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์อย่างไร?) 19
- การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญา (การส่งมอบทรัพย์สินมีเงื่อนไขอย่างไร?) 22
- ความรับผิดชอบของผู้ขาย (ผู้ขายมีความรับผิดชอบหรือไม่? อย่างไร?) 25
- การชำระราคา (การชำระราคามีเงื่อนไขอย่างไร?) 30
- สัญญากู้ยืมเงิน ลักษณะของสัญญากู้ยืมเงิน (สัญญากู้ยืมเงินคืออะไร?) 32
- การโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่กู้ (สัญญากู้ยืมเงินต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงิน) 33
- การส่งมอบเงินที่กู้ยืม (สัญญากู้ยืมเงินมีการส่งมอบอย่างไร?) 34
- หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน (สัญญากู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานหรือไม่?) 36
- ลักษณะสำคัญของหลักฐานการกู้ยืมเงิน 39
- ดอกเบี้ย (การกำหนดดอกเบี้ยมีเงื่อนไขอย่างไร?) 41
- การชำระหนี้เงินกู้ยืม (การชำระหนี้เงินกู้ยืมต้องมีหลักฐานหรือไม่?) 43
- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง 48
- บรรณานุกรม 48

สัญญาซื้อขาย และสัญญากู้ยืมเงิน สำหรับผู้ประกอบการ

เป็นปกติทางการค้าทั่วไปที่ธุรกิจของผู้ประกอบการต้องทำสัญญา
ต่างๆ ภายใต้หลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา คู่สัญญาสามารถตกลง
เข้าทำสัญญาอะไรก็ได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อย

และศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่สัญญาบางประเภทกฎหมายเล็งเห็นว่า เป็นสัญญาที่เกิดขึ้นบ่อย เพื่อประโยชน์ของคู่สัญญาให้ไม่ต้องตกลง ในรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาหรือที่เรียกว่า “เอกเทศสัญญา” กฎหมายจึงได้กำหนดลักษณะของสัญญา ความสัมพันธ์ของคู่สัญญา ตลอดจนสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้ให้ ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดรูปแบบและลักษณะของสัญญาต่างๆ ไว้ในบรรพ 3 เอกเทศสัญญาไว้ทั้งหมด 23 ลักษณะ เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญากู้ยืม สัญญาค้ำประกัน สัญญาจ้างนอง สัญญาจ้างนำ โดยสัญญาอื่นๆ ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ให้หรือที่เรียกว่า “สัญญาไม่มีชื่อ” คู่สัญญาก็ต้องตกลงกันในเรื่องความสัมพันธ์ตลอดจน สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาในสัญญาเอง

อย่างไรก็ดี แม้สัญญาต่างๆ ในเอกเทศสัญญา กฎหมายจะได้กำหนด สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้แล้วภายใต้หลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา คู่สัญญาก็อาจตกลงให้แตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายอื่น หรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

คู่สัญญา
สามารถตกลงกัน
ให้มีสิทธิ หน้าที่
และความรับผิดชอบ
แตกต่างจากที่
กฎหมายกำหนดได้

นอกจากนี้ เอกเทศสัญญาแต่ละเรื่องกฎหมายอาจไม่ได้กำหนด “**หลักทั่วไปของสัญญา**” ไว้ เช่น สัญญาซื้อขายเกิดขึ้นเมื่อไหร่? เมื่อคู่สัญญาผิดสัญญาจะบังคับกันอย่างไร? หรือสัญญาเลิกเมื่อไหร่? เพราะกฎหมายให้ใช้บังคับตามหลักสัญญาทั่วไป (อธิบายในเล่ม “**สัญญาสำหรับผู้ประกอบการ**”) แต่หากกฎหมายสัญญาเรื่องนั้นได้ระบุให้ความสัมพันธ์ของคู่สัญญาเป็นอย่างไรไว้แล้วก็ให้เป็นไปตามที่กฎหมายสัญญาเรื่องนั้นกำหนด เช่น สัญญาซื้อขายเกิดขึ้นตามหลักทั่วไปของสัญญาเมื่อคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกัน แต่เมื่อกฎหมายบริษัทจำกัดกำหนดให้บริษัทเกิดขึ้นได้ต้องจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เช่นนี้ก็ต้องถือตามที่กฎหมายบริษัทจำกัดกำหนดไว้ โดยไม่ใช่หลักทั่วไปของสัญญา

ในเล่มนี้จะอธิบายเอกเทศสัญญาที่ใช้กันในทางธุรกิจกันมาก คือ

(1) **สัญญาซื้อขาย**

(2) **สัญญากู้ยืมเงิน**

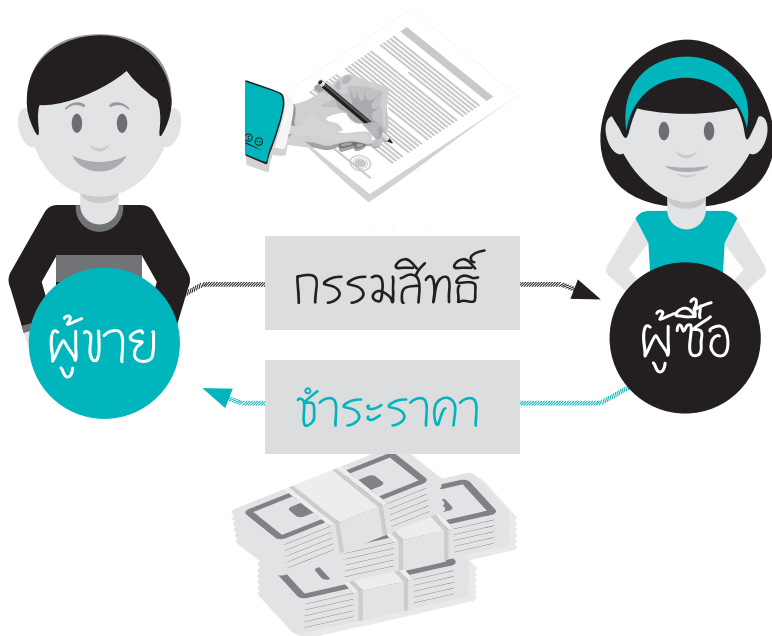

สัญญาซื้อขาย

ความหมายของสัญญาซื้อขาย
(สัญญาซื้อขายคืออะไร)

สัญญาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ โดยที่ผู้ขายมีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้ผู้ซื้อและผู้ซื้อมีหน้าที่ชำระราคา เพื่อเป็นการตอบแทนการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

เมื่อสาระสำคัญของสัญญาซื้อขายคือการ “โอนกรรมสิทธิ์” แม้ชื่อของสัญญาคือสัญญาซื้อขายแต่ข้อตกลงในสัญญานั้นไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ สัญญานั้นไม่ใช่สัญญาซื้อขาย จะไม่นำกฎหมายซื้อขายมาใช้บังคับ เช่น สัญญาซื้อขายตัวภาพยนตร์เพราะเป็นสัญญาให้บริการ เป็นต้น

สัญญาบางประเภท
แม้จะใช้คำว่าซื้อขายกัน
จนติดปากหรือมีคำว่า
สัญญาซื้อขายบนหัวสัญญา
ก็อาจไม่ใช่สัญญาซื้อขาย
ตามกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์

คู่สัญญา

สัญญาซื้อขายมีคู่สัญญาแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ขายและผู้ซื้อ ซึ่งคู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีรายละเอียดที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ขาย

คู่สัญญาที่มีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยทั่วไปผู้ขายจึงต้องมี **“กรรมสิทธิ์”** ในทรัพย์สิน เว้นแต่ในบางกรณีที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ เช่น ผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ ผู้อนุบาลมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของคนที่ไร้ความสามารถ แม้ผู้แทนโดยชอบธรรมและผู้อนุบาลไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้เยาว์ แต่อาจอยู่ในฐานะเป็นผู้ขายได้

นอกจากนี้ ผู้ขายอาจยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในวันที่ทำสัญญาก็ได้ แต่ผู้ขายต้องมีกรรมสิทธิ์ เมื่อถึงเวลาต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญา เพราะคู่สัญญาอาจตกลงให้ผู้ขายส่งมอบและโอนกรรมสิทธิ์ให้ภายหลังวันที่ทำสัญญาก็ได้

(2) ผู้ซื้อ

คู่สัญญาที่มีหน้าที่ชำระราคาเพื่อตอบแทนการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยทั่วไปผู้ซื้ออาจเป็นใครก็ได้ เว้นแต่ กฎหมายจำกัดสิทธิไว้ดังตัวอย่างเช่น ผู้แทนนิติบุคคลไม่อาจเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินของนิติบุคคล เนื่องจากมีส่วนได้เสีย หรือกรณีของคนต่างด้าวก็ถูกจำกัดสิทธิในการเป็นผู้ซื้อที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น

รูปแบบสัญญาซื้อขาย

โดยทั่วไปสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่**ไม่**ต้องทำตามแบบ จึงอาจทำสัญญาด้วยวาจาหรือทำสัญญาเป็นหนังสือ สัญญาซื้อขายนั้นสมบูรณ์

อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์ของการฟ้องร้องบังคับคดี หรือเพื่อความสมบูรณ์ของสัญญาซื้อขาย กฎหมายกำหนดเงื่อนไขหรือแบบของสัญญาไว้ ดังนี้

1) อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์พิเศษ

เนื่องจากอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์พิเศษเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงและมีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจและการดำรงชีพของเจ้าของ โดยเห็นได้ว่ากฎหมายก็กำหนดให้ทรัพย์ดังกล่าวต้องมีทะเบียน เช่น ที่ดินมีโฉนดแสดงกรรมสิทธิ์ ดังนั้น ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์ดังกล่าวจึงต้องทำตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด โดยกฎหมายกำหนดให้สัญญาซื้อขายต้องทำเป็น **“หนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่”** ไม่เช่นนั้นสัญญาซื้อขายเป็น **“โมฆะ”** ดังนั้น หากนาย ก ก็ไปตกลงขายที่ดินให้แก่ นาย ไข่ น้อย ในราคา 1 ล้านบาทและส่งมอบโฉนดและที่ดินให้นาย ไข่ น้อย ครบครอง เช่นนี้สัญญาซื้อขายที่ดินนี้เป็นโมฆะ

สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์
หรือสังหาริมทรัพย์พิเศษ
ต้องทำเป็น “หนังสือและจดทะเบียน
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่”
ไม่เช่นนั้นสัญญาซื้อขายเป็น “โมฆะ”

ทั้งนี้ “อสังหาริมทรัพย์” คือ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้ หรือติดอยู่กับ
ที่ดินเป็นการถาวรไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เว้นแต่จะทำลายหรือทำให้
เสียหาย เช่น ที่ดิน บ้าน ห้องชุด

สังหาริมทรัพย์พิเศษ คือ ทรัพย์ที่เป็นสังหาริมทรัพย์แต่มีความสำคัญ
ในทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ และมีเอกสารทางทะเบียน
เช่นเดียวกับอสังหาริมทรัพย์ เช่น เรือระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพที่ใช้อาศัย
สัตว์พาหนะ

2) **สังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 20,000 บาท หรือสัญญาจะขาย
อสังหาริมทรัพย์**

สังหาริมทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่สามารถเคลื่อนที่ได้หรือทรัพย์ที่
ไม่ใช่อสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ กระเป๋า คอมพิวเตอร์ (สัญญาจะซื้อจะขาย
อธิบายเพิ่มเติมในเรื่อง “สัญญาจะซื้อจะขายและสัญญาซื้อขาย
เสร็จเด็ดขาด”)

เพื่อประโยชน์แก่การฟ้องร้องบังคับคดีไม่ให้เกิดความยุ่งยากในการนำสืบคดีในศาล กฎหมายจึงกำหนดให้สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาตั้งแต่ 20,000 บาท และสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์ต้องมีหลักฐานเพื่อแสดงว่ามีสัญญาซื้อขายเกิดขึ้น หากไม่มีหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งสัญญาซื้อขายยังคงสมบูรณ์ เพียงแต่คู่สัญญาไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้หากคู่สัญญาอีกฝ่ายผิดสัญญา เช่น ผู้ซื้อไม่ชำระราคา ผู้ขายไม่ส่งมอบทรัพย์สิน

สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์
ต้องมีหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด
ไม่เช่นนั้นคู่สัญญาไม่สามารถ
ฟ้องร้องบังคับคดีได้

หลักฐานเพื่อแสดงถึงการมีอยู่ของสัญญาซื้อขาย ได้แก่

(1) หลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ - หลักฐานเป็นหนังสือในที่นี้อาจไม่ใช่ “สัญญา” (ที่คู่สัญญาได้ลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย) เท่านั้น แต่หมายถึงเอกสารใดๆ ที่เป็นหนังสือและมีข้อความที่แสดงให้เห็นว่ามีความตกลงซื้อขายทรัพย์สินและมีลายมือชื่อคู่สัญญาฝ่ายเดียวก็ได้ เช่น ใบเสร็จรับเงินที่ผู้ขายส่งให้แก่ผู้ซื้อตกลงขายสินค้าให้ตามราคาที่ตกลงกันและลงลายมือชื่อผู้ขาย เช่นนี้จึงหมายความว่าหลักฐานที่ “ผู้ซื้อ” เท่านั้น ใช้ฟ้องร้องผู้ขายเมื่อผู้ขายไม่ส่งมอบสินค้าตามที่ตกลงให้ หากผู้ซื้อผิดสัญญาไม่ชำระราคาผู้ขายให้ครบถ้วนจะเข้าไปเสร็จรับเงินมาเพื่อฟ้องร้องผู้ซื้อไม่ได้เพราะใบเสร็จรับเงินไม่มีลายมือชื่อผู้ซื้อ

หลักฐาน
เป็นหนังสือสามารถใช้
เพื่อฟ้องร้องคู่สัญญาฝ่ายที่
ลงลายมือชื่อเท่านั้น ไม่สามารถใช้
ฟ้องร้องคู่สัญญาฝ่าย
ที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อ

(2) การวางมัดจำ

(3) การชำระหนี้บางส่วน เช่น ผู้ซื้อได้ชำระราคาสินค้าบางส่วน หรือผู้ขายส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อไปบางส่วนแล้ว

หลักการวางมัดจำและการชำระหนี้บางส่วน
คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายสามารถใช้ฟ้องร้องกันได้

สัญญาจะซื้อจะวางและสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
(สัญญาจะซื้อจะวางและสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
คืออะไร ? แตกต่างกันอย่างไรว ?)

โดยทั่วไปสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นตามหลักสัญญาทั่วไป คือ คำเสนอและคำสนองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายถูกต้องตรงกัน แต่ในบางกรณีอาจเกิดจากการทำ “สัญญาจะซื้อจะขาย” โดยคู่สัญญาต้องการผูกพันกันไว้ก่อนว่าจะมาทำ “สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด” กันในภายหลัง

1) สัญญาจะซื้อจะขาย

สัญญาซื้อขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกันทำสัญญากันไว้ก่อนฉบับหนึ่ง เพื่อจะไปทำสัญญาเสร็จเด็ดขาดอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาจะซื้อจะขายไว้ แต่ในกรณี “อสังหาริมทรัพย์” การฟ้องร้องต้องมีหลักฐานการทำสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด

สัญญาจะซื้อจะขายสามารถทำได้ทั้งในกรณีอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ แต่ในทางปฏิบัติคู่สัญญามักทำสัญญาจะซื้อจะขาย “อสังหาริมทรัพย์” เพราะเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากและต้องดำเนินการจดทะเบียนตามกฎหมายเพื่อให้สัญญาสมบูรณ์ ดังนั้น ในวันที่ตกลงกันซื้อขาย คู่สัญญาอาจยังไม่พร้อมจดทะเบียนจึงทำสัญญาจะซื้อจะขายเพื่อผูกพันกันไว้ก่อน เมื่อพร้อมจดทะเบียนจึงไปทำสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดกับเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

2) สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด

สัญญาซื้อขายที่คู่สัญญาตกลงรายละเอียดของสัญญาเรียบร้อยแล้ว และไม่มีเจตนาที่จะทำสัญญาอื่นใดอีกในอนาคต ดังนั้น หากเป็นกรณีการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์พิเศษที่มีได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดย่อมตกเป็นโมฆะ

การโอนกรรมสิทธิ์

(สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์อย่างไร ?)

การโอนกรรมสิทธิ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินและยังมีความเสี่ยงต้องรับบาปเคราะห์อันเกิดกับทรัพย์สินนั้นได้รับความเสียหายด้วย ทั้งนี้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามสัญญาซื้อขายโอนไปยังผู้ซื้อทันที ตั้งแต่เวลาตกลงทำสัญญาเรียบร้อยแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องชำระราคาหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่าย

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
โอนไปยังผู้ซื้อทันที
ตั้งแต่เวลาทำสัญญา

อย่างไรก็ดี กรรมสิทธิ์อาจยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ หากเข้ากรณีดังต่อไปนี้

(1) สัญญาซื้อขายที่กำหนดเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์

ผู้ซื้อและผู้ขายอาจตกลงกำหนดเงื่อนไขบางอย่างและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อเงื่อนไขนั้นเกิดขึ้น หากผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกำหนดในเงื่อนไขการโอนกรรมสิทธิ์ไว้ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อทันทีนับแต่ทำสัญญา แต่กรรมสิทธิ์โอนไปเมื่อเงื่อนไขนั้นได้เกิดขึ้น เช่น กำหนดให้ผู้ซื้อต้องชำระราคาให้แก่ผู้ขายให้ครบถ้วน กรรมสิทธิ์จึงจะโอนไปยังผู้ซื้อ

(2) สัญญาซื้อขายที่กำหนดเงื่อนไขเวลาการโอนกรรมสิทธิ์

ผู้ซื้อและผู้ขายอาจตกลงกำหนดให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อถึงเวลาที่กำหนดกันก็ได้ หากผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกำหนดเงื่อนไขไว้ ย่อมทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อทันทีนับแต่ทำสัญญาแต่โอนไปเมื่อถึงกำหนดเวลา เช่น ให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อครบ 1 เดือนนับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา

(3) สัญญาซื้อขายที่ยังไม่ได้กำหนดตัวทรัพย์สินไว้แน่นอน

ในกรณีสัญญาซื้อขายที่กำหนดไว้แต่เพียงประเภทของทรัพย์สินไว้
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อนับแต่ทำสัญญา เพราะคู่สัญญา
ยังไม่รู้เลยว่าทรัพย์สินชิ้นไหนที่จะต้องส่งมอบให้ผู้ซื้อ ดังนั้น กรรมสิทธิ์จะโอน
ต่อเมื่อมีการกระทำใด ๆ ที่สามารถกำหนดทรัพย์สินของสัญญาได้แน่นอน
เช่น มีการระบุตัวทรัพย์สิน นับ ชั่ง ตวง วัด คัดเลือก เป็นต้น

(4) สัญญาซื้อขายที่ยังต้องทำการบางอย่างเพื่อรู้ราคา

ในกรณีสัญญาซื้อขายที่มีการกำหนดตัวทรัพย์สินไว้แน่นอนแล้วแต่ยังไม่รู้ราคา
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อนับแต่ทำสัญญา ดังนั้น
กรรมสิทธิ์จะโอนต่อเมื่อมีการกระทำใด ๆ ที่สามารถรู้ถึงราคาของทรัพย์สิน
ได้ก่อน เช่น ผู้ขายขายส้มลูกละ 5 บาท ผู้ซื้อซื้อเหมาส้มทั้งตะกร้า กรรมสิทธิ์
จะโอนต่อเมื่อได้นับว่าในตะกร้ามีส้มกี่ลูก เป็นต้น

การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญา

(การส่งมอบทรัพย์สินมีเงื่อนไขอย่างไร ?)

การส่งมอบเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้ขาย ผู้ขายต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ถูกต้องตามที่ตกลงกันในสัญญา หากผู้ขายส่งมอบไม่ถูกต้องผู้ขายอาจต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ ในทางกลับกันหากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินถูกต้องตรงตามสัญญา ผู้ซื้อก็มีหน้าที่รับมอบทรัพย์สินเช่นเดียวกัน หากไม่ยอมรับมอบโดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น สินค้าไม่ครบถ้วน คุณภาพไม่ถูกต้อง ผู้ซื้ออาจต้องรับผิดชอบจากการเป็นผู้ผิดนัด

ทั้งนี้ หน้าที่การส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญามีรายละเอียด ดังนี้

1) เวลาส่งมอบ

ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินได้เมื่อใดก็ได้ เช่น ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา แต่หากไม่ได้ตกลงกันไว้ ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินตั้งแต่วันที่ทำสัญญาซื้อขาย

2) สถานที่ส่งมอบ

ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถกำหนดสถานที่ส่งมอบทรัพย์สินได้ที่ใดก็ได้ เช่น ร้านค้าของผู้ซื้อ แต่หากไม่ได้ตกลงกันไว้ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินโดยพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งหรือไม่ (เป็นทรัพย์สินที่ระบุตัวทรัพย์สินแน่นอนแล้วหรือไม่?) หากเป็น **“ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง”** ให้ส่งมอบที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ เช่น บ้าน รถยนต์ แต่หากยังไม่ใช้ทรัพย์สินเฉพาะสิ่งให้ส่งมอบที่ภูมิลำเนาของผู้ซื้อ

3) วิธีการส่งมอบ

ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถกำหนดวิธีการส่งมอบทรัพย์สินกันอย่างไรก็ได้ หากไม่ได้มีการตกลงกันไว้ ผู้ขายมีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินโดยวิธีใดก็ได้ให้ทรัพย์สินนั้น ตกอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ เช่น การหยิบยื่นทรัพย์สินนั้นให้ หรือการยื่นกุญแจรถยนต์ให้ เป็นต้น

4) ปริมาณในการส่งมอบ

ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ถูกต้องตามที่ตกลงกันไว้ หากส่งมอบไม่ถูกต้องตามปริมาณที่ตกลงกัน ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิต่าง ๆ โดยแยกตาม “ประเภทของทรัพย์สิน” ดังต่อไปนี้

(1) สงหาริมทรัพย์

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ “น้อยกว่า” ที่สัญญาไว้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิเลือกบอกปิดไม่รับทรัพย์สินนั้นได้เลย หรือรับมอบตามจำนวนที่ผู้ขายส่งมอบและใช้ราคาน้อยลงตามส่วน

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ “มากกว่า” ที่สัญญากันได้ ผู้ซื้อที่มีสิทธิเลือกรับมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่กำหนดในสัญญาและปฏิเสธ ส่วนที่เกิน หรือบอกปิดไม่รับทรัพย์สินนั้นได้เลย หรือรับมอบตามจำนวนที่ผู้ขาย ส่งมอบและใช้ราคามากขึ้นตามส่วน

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินในปริมาณที่ถูกต้องตามสัญญาแต่ “ระคน กับทรัพย์สินอย่างอื่น” ด้วย ผู้ซื้อที่มีสิทธิเลือกรับเฉพาะทรัพย์สินตามสัญญาและ ปฏิเสธทรัพย์สินอื่น หรือคืนทรัพย์สินไปทั้งหมดก็ได้

(2) อสังหาริมทรัพย์

หากผู้ขายส่งมอบอสังหาริมทรัพย์ขาดหรือล้ำจำนวนเกินกว่า ร้อยละ 5 แห่งเนื้อที่ตามสัญญา ผู้ซื้อที่มีสิทธิบอกปิดไม่รับอสังหาริมทรัพย์นั้น ได้เลย หรือรับมอบตามจำนวนที่ผู้ขายส่งมอบและใช้ราคาตามส่วน

หากผู้ขายส่งมอบอสังหาริมทรัพย์ขาดหรือล้ำจำนวนไม่เกินร้อยละ 5 แห่งเนื้อที่ตามสัญญา แต่หากผู้ซื้อได้รู้ก่อนแล้วก็จะไม่เข้าทำสัญญา ผู้ซื้อ ย่อมสามารถบอกเลิกสัญญาได้

ความรับผิดชอบของผู้จ้าง (ผู้จ้างมีความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร)

หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่มีความชำรุดบกพร่อง หรือผู้ซื้อไม่อาจใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินได้เพราะการรอนสิทธิ ผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิ เว้นแต่ จะมีข้อยกเว้นตามสัญญาหรือข้อยกเว้นตามกฎหมายให้ผู้ขายไม่ต้องรับผิด

1) ความชำรุดบกพร่อง

ผู้ขายต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่ทำให้ทรัพย์สินเสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ตามปกติ หรือเป็นเหตุให้เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา โดยจะต้องเป็นความชำรุดบกพร่องที่มีอยู่ “ก่อน” หรือ “ขณะ” ทำสัญญา หรือ “ในเวลาส่งมอบ” ทรัพย์สิน เช่น รถยนต์ที่ผู้ขายส่งมอบให้มีรอยขีดข่วน หรือเบรกรถยนต์ใช้งานไม่ได้ ทั้งนี้ แม้ว่าผู้ขายจะไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องดังกล่าว ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ

อย่างไรก็ตามผู้ขายอาจ**ไม่**ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง หากว่า

- ผู้ซื้อถึงถึงความชำรุดบกพร่องอยู่แล้วในเวลาทำสัญญา หรือ
- ผู้ซื้อควรจะารู้หากใช้ความระมัดระวังในระดับที่คนทั่วไปจะได้ใช้กัน หรือ
- ความชำรุดบกพร่องเป็นประจักษ์อยู่แล้วในเวลาส่งมอบและ
ผู้ซื้อรับไว้โดยไม่อิดเอื้อน

2) การรอนสิทธิ

ผู้ขายต้องรับผิดชอบหากมีบุคคลภายนอกรบกวนการใช้สิทธิของผู้ซื้อที่จะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ซื้อขายกันโดยปกติสุข ทั้งนี้ บุคคลภายนอกที่รบกวนการใช้ทรัพย์สินของผู้ซื้อนั้นต้องมีสิทธิดีกว่าผู้ขายหรือผู้ซื้อ เช่น ผู้ขายขายบ้านที่มีสัญญาเช่าติดอยู่เช่นนี้ผู้ซื้อย่อมไม่สามารถใช้ประโยชน์จากบ้านที่ซื้อมาได้

อย่างไรก็ตามผู้ขายอาจไม่ต้องรับผิดชอบหากผู้ซื้อรู้ถึงการรอนสิทธิอยู่แล้วในเวลาทำสัญญา เช่น ผู้ขายได้แจ้งให้ผู้ซื้อทราบแล้วว่าบ้านดังกล่าวมีสัญญาเช่าอยู่

3) การตกลงยกเว้นความรับผิดในความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิ

นอกจากการยกเว้นความรับผิดในความชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิตามกฎหมายแล้ว ผู้ขายยังอาจหลุดพ้นจากความรับผิดดังกล่าวได้หากคู่สัญญาตกลงยกเว้นความรับผิดไว้โดยสามารถตกลงยกเว้นความรับผิดได้มากนักยิ่งได้ต้องแยกพิจารณาเป็น 2 กรณี

(1) กรณีสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภค

สัญญาซื้อขายที่ “ผู้ขายเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าเป็นปกติ” ซึ่งมีอำนาจการต่อรองในการทำสัญญามากกว่า และผู้ซื้อที่ซื้อทรัพย์สินเพื่อใช้อุปโภคหรือบริโภค (หรือที่เรียกว่า “ผู้บริโภค”) ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดจะใช้บังคับเพื่อให้ผู้ซื้อไม่ต้องรับผิดชอบได้ ต่อเมื่อ

- ผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคทราบถึงความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิอยู่แล้วใน “ขณะ” ทำสัญญา
- ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบบังคับได้เท่าที่เป็นธรรมและพอควรแก่กรณี

อย่างไรก็ดี หากผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคไม่ทราบความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิอยู่แล้ว ในขณะทำสัญญาข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าวย่อมตกเป็นโมฆะ

(2) กรณีอื่น

หากมิใช่กรณี (1) แล้ว ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิย่อมมีผลใช้บังคับ เว้นแต่กรณีที่ผู้ขายกระทำให้เกิดความชำรุด บกพร่องหรือการรอนสิทธิ หรือผู้ขายรู้ถึงความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสิทธิแต่ไม่แจ้งให้ผู้ซื้อทราบ ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้

ข้อตกลงยกเว้น
ความรับผิดชอบของผู้ซื้อ
อาจเป็นโมฆะหรือใช้บังคับได้
เท่าที่เป็นธรรมเท่านั้น

การชำระราคา

(การชำระราคามีเงื่อนไขอย่างไร)

การชำระราคาเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้ซื้อ หากผู้ซื้อชำระราคาไม่ถูกต้องอาจต้องรับผิดชอบผู้ขาย ทั้งนี้ หน้าที่ชำระราคามีรายละเอียด ดังนี้

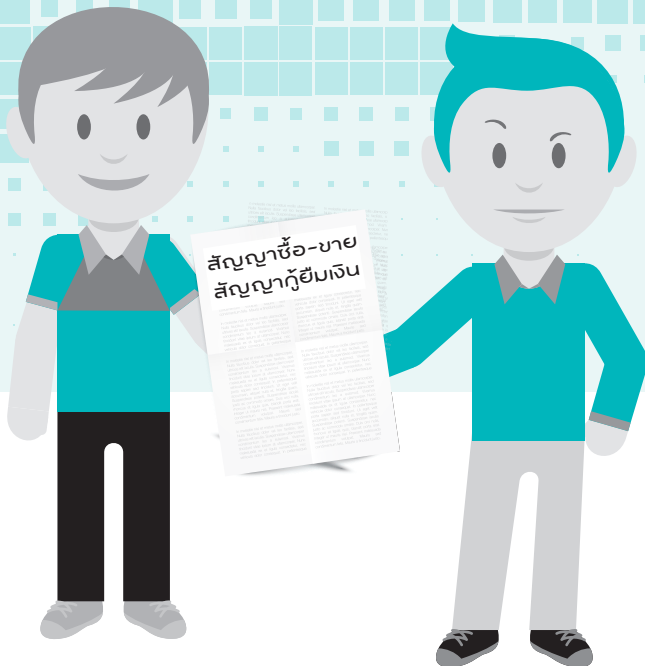
1) การกำหนดราคา

ผู้ซื้อและผู้ขายควรตกลงราคาแน่นอนในขณะทำสัญญาหรือตกลงวิธีการกำหนดราคาในสัญญาให้ชัดเจน เช่น ให้ราคาซื้อเป็นไปตามราคาท้องตลาด หรือราคาเป็นไปตามที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้กำหนด เป็นต้น

หากคู่สัญญาไม่กำหนดราคาให้แน่นอนหรือวิธีการกำหนดราคาในสัญญาให้ถือราคาตามที่คู่สัญญาเคยประพฤติปฏิบัติต่อกันมา อย่างไรก็ตาม หากไม่ได้มีการประพฤติปฏิบัติกันมา ให้ราคาซื้อขายเป็นไปตามสมควร ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

2) เวลาในการชำระราคา

ผู้ซื้อและผู้ขายควรตกลงเวลาในการชำระราคา แต่หากไม่ได้กำหนดเวลาในการชำระราคาไว้ ผู้ซื้อ มีหน้าที่ชำระราคาทันทีตั้งแต่เวลาทำสัญญา อย่างไรก็ตาม หากมีการกำหนดเวลาส่งมอบทรัพย์สินไว้ให้ถือว่ากำหนดเวลาในการชำระราคาเป็นเวลาเดียวกับกำหนดเวลาส่งมอบทรัพย์สิน

สัญญากู้ยืมเงิน

ลักษณะของสัญญากู้ยืมเงิน (สัญญากู้ยืมเงินคืออะไร)

สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่ใช้สืงเปลี่ยนแปลงชนิดหนึ่ง ซึ่ง “ผู้ให้กู้ยืม” มีหน้าที่ส่งมอบเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ “ผู้กู้ยืม” ซึ่งตกลงจะชดใช้เงินในจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมในภายหลัง ทั้งนี้ การกู้ยืมเงินจะมีการกำหนดให้มีดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ และสัญญากู้ยืมเงินจะสมบูรณ์ต่อเมื่อมีการส่งมอบเงินที่กู้กันแล้ว

สัญญายืมใช้สืงเปลือง คือ สัญญา
ซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
ชนิดใช้สืงไปคืนไปให้แก่ผู้ยืม และผู้ยืม
ตกลงว่าจะคืนทรัพย์สิน ประเภท
ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทน

การโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่กู้ (สัญญากู้ยืมเงินต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงิน)

แม้ชื่อของสัญญาจะเป็น “การยืม” ซึ่งไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ แต่ด้วยลักษณะของ “เงิน” ที่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงินที่ให้ยืม ไม่เช่นนั้นจะไม่ใช่การกู้ยืมเงินตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น สัญญากู้ยืมเงิน ผู้ให้ยืมต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเงินจำนวนหนึ่งตามที่ได้ตกลงไว้ให้กับผู้ยืม โดยผู้ยืมตกลงว่าจะคืนเงินเท่ากับจำนวนที่ได้ยืมไป

หากผู้ให้ยืมไม่ต้องการโอนกรรมสิทธิ์ในเงินให้ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงคืนด้วยเงินอันเดียวกันกับที่ให้ยืม ไม่ถือว่าเป็นการกู้ยืมเงิน แต่อาจเป็น “การยืมใช้คงรูป” ซึ่งกฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคู่สัญญาไว้แตกต่างออกไป เช่น การยืมธนบัตรเก่าซึ่งมีมูลค่า 1,000 บาท เพื่อนำไปแสดงแล้วจะนำธนบัตรฉบับเดิมมาคืนให้ เป็นต้น

การส่งมอบเงินที่กู้ยืม

(สัญญากู้ยืมเงินมีการส่งมอบอย่างไร)

สัญญาอืมใช้สิ่งเปลืองจะบริบูรณ์เมื่อส่งมอบ เมื่อสัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาอืมใช้สิ่งเปลืองชนิดหนึ่งแล้ว สัญญากู้ยืมเงินจึงจะบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินที่กู้ยืมเช่นกัน หากยังไม่มี การส่งมอบเงินที่กู้ยืม ก็ยังถือไม่ได้ว่ามีสัญญากู้ยืมเงินกัน แม้จะมีการตกลงกันหรือทำหนังสือสัญญา กันแล้วก็ตาม

ทั้งนี้ การส่งมอบเงินที่กู้สามารถทำได้ 3 วิธี ดังนี้

(1) การส่งมอบเงินให้แก่ผู้ยืมโดยที่ผู้ให้กู้ส่งมอบธนบัตร เหรียญกษาปณ์หรือเช็คที่จะต้องนำไปขึ้นเงินที่ธนาคาร

(2) การเอาหนี้อื่นที่มีอยู่ระหว่างกันมาแปลงหนี้เงินกู้ คือ การตกลงกันเอาหนี้อื่นที่มีอยู่มาแปลงเป็นหนี้เงินกู้ซึ่งถือเป็นการส่งมอบเงินกู้ โดยปริยาย (กฎหมายเรียกว่า “การแปลงหนี้ใหม่” มีผลให้หนี้เดิมสิ้นสุดลง และเกิดมีหนี้ใหม่เกิดขึ้นตามที่ตกลงกัน) เช่น ลูกหนี้เอาหนี้ที่ค้างชำระ ค่าซื้อของเชื่อมาเปลี่ยนเป็นสัญญาเงินกู้แทน เป็นต้น

(3) การกู้ยืมเงินแต่ผู้ให้กู้ส่งมอบทรัพย์สินอื่นให้แทนเงิน คือ การตกลงให้ผู้กู้ได้รับของอื่นแทนเงินที่กู้ยืมกัน เมื่อผู้กู้ได้รับของนั้นแล้วก็ถือว่าได้รับเงินแล้วเช่นกัน ซึ่งการกู้ยืมเงินโดยผู้ให้กู้ส่งมอบทรัพย์สินอื่นให้แทนเงินผู้กู้ก็ยังเป็นเรื่องของการกู้ยืมเงินไม่ใช่การยืมใช้สิ่งเปลี่ยนทุกๆ ไป

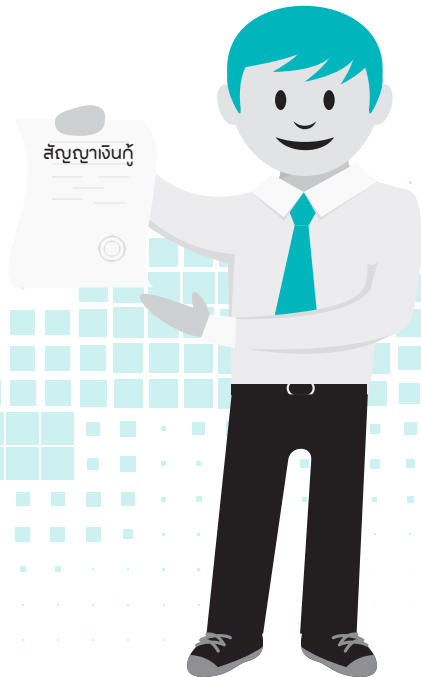
หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน

(สัญญากู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานหรือไม่)

แม้สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่ใช้สิ่งของที่นิยมทำกันมากที่สุด แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาเอาไว้ โดยทั่วไปสัญญากู้ยืมเงินจึงสามารถทำด้วยวาจาได้ แต่หากมีการกู้ยืมเงินเกินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป หากไม่ได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือที่ลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมแล้วจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ แต่หากกู้ยืมเงินกันไม่ถึง 2,000 บาท ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือผู้ให้กู้ก็ฟ้องร้องบังคับคดีได้

การกู้ยืมเงินเกินกว่า 2,000 บาท
โดยไม่มีหลักฐาน
เป็นหนังสือ สัญญาสมบูรณ์
แต่ไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้

“**หลักฐานการกู้ยืมเงิน**” ไม่จำเป็นต้องเป็นสัญญากู้ยืมเงิน (ที่มีการลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย) เท่านั้น หลักฐานการกู้ยืมอาจเป็นเอกสารอะไรก็ได้ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการกู้ยืมเงิน เช่น จดหมายที่เขียนโต้ตอบระหว่างกันที่ปรากฏข้อความเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและมีการลงลายมือชื่อของผู้กู้เงิน รายงานการประชุมที่มีข้อความแสดงถึงการกู้ยืมเงินและผู้กู้ยืมได้ลงลายมือชื่อทำรายงานการประชุม

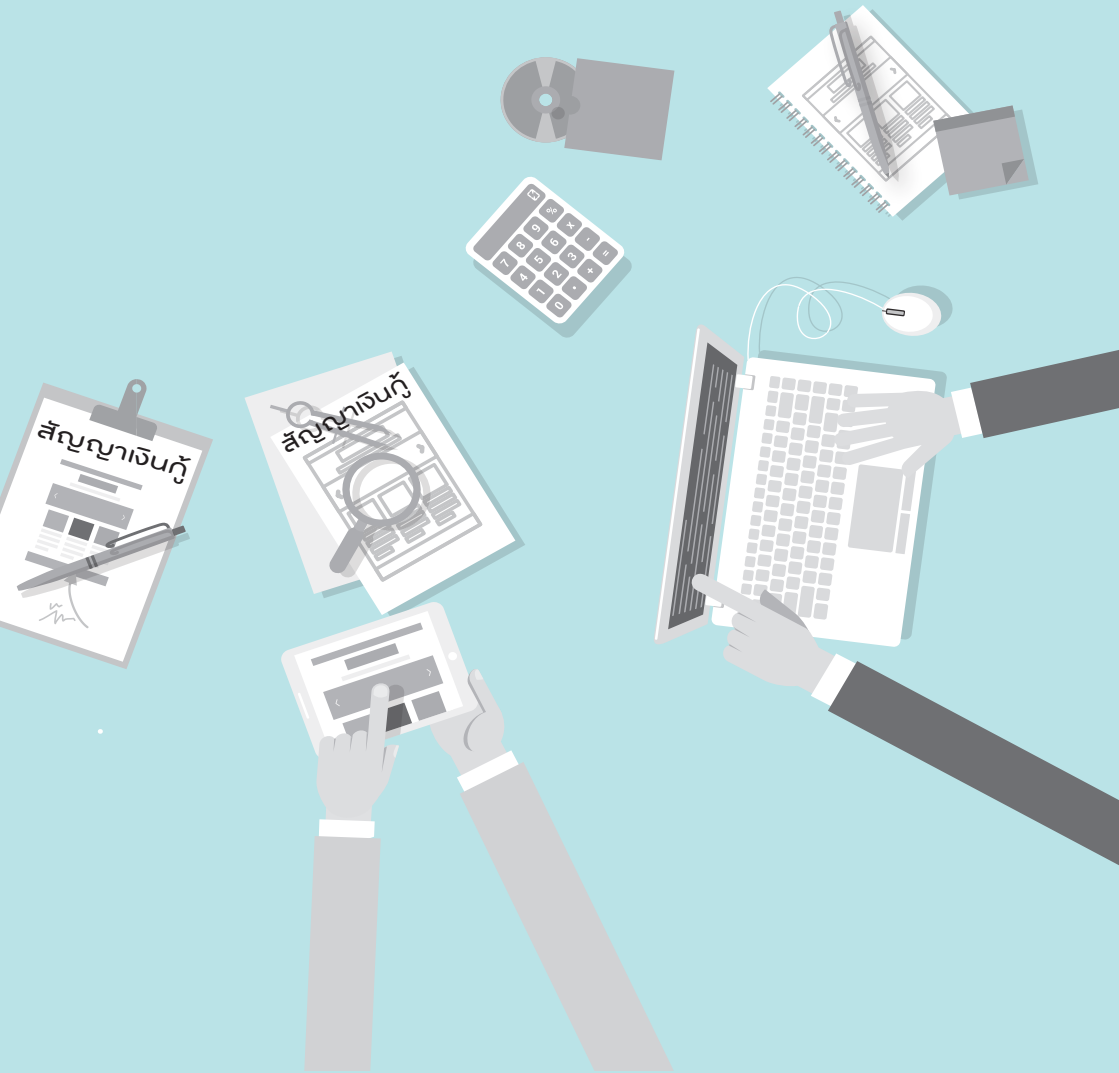
“การลงลายมือชื่อของผู้กู้ยืม” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในหลักฐานการกู้ยืมเงิน โดยผู้กู้ยืมอาจไม่ต้องลงลายมือชื่อแต่ใช้วิธีการอื่นแทนก็ได้ เช่น การใช้ตราประทับแทนการลงลายมือชื่อ การพิมพ์ลายนิ้วมือ แต่ต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองอย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้ กฎหมายต้องการเฉพาะลายมือชื่อของผู้กู้ยืมแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีลายมือชื่อของผู้ให้กู้ยืมด้วยก็ได้

ลักษณะสำคัญของ วงนหลักฐานการกู้ยืมเงิน

1. ต้องปรากฏข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงิน เช่น ปรากฏถ้อยคำที่กล่าวถึงการได้รับเงินจำนวนหนึ่งไปและจะชดใช้คืนในภายหลัง หากปรากฏมีแต่ข้อความว่าเป็นหนี้ แต่ไม่ระบุให้ชัดว่าเป็นหนี้อะไร ก็จะถือว่าเป็นการกู้ยืมเงินไม่ได้
2. ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินสามารถเขียนหรือพิมพ์ก็ได้
3. ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินสามารถใช้ภาษาใดก็ได้
4. ไม่จำเป็นต้องระบุวัน เดือน ปี
5. ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อผู้ให้กู้
6. ข้อความที่แสดงเจตนาเพื่อขอยืมเงินเท่านั้นไม่อาจเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินได้
7. ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นต้องปรากฏอยู่ในหนังสือฉบับเดียวกัน อาจปรากฏอยู่ในเอกสารหลายฉบับก็ได้ แต่เมื่อนำมาประกอบเข้าด้วยกันแล้วแสดงให้เห็นถึงการกู้ยืมเงิน ก็เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน
8. ต้องปรากฏข้อความที่ระบุถึงจำนวนเงินที่กู้ยืมโดยชัดแจ้ง หากปราศจากการระบุจำนวนเงินในเอกสาร ย่อมไม่อาจเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน
9. หลักฐานการกู้ยืมเงินอาจทำภายหลังจากเกิดการกู้ยืมเงินแล้วก็ได้
10. ลายมือชื่อของผู้กู้ยืม

ดอกเบี้ย

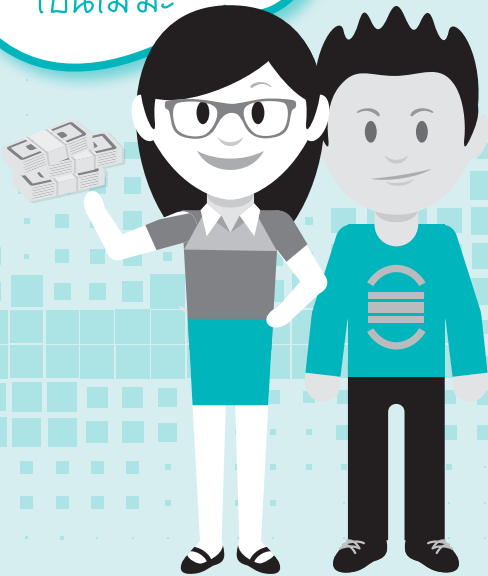
(การกำหนดดอกเบี้ยมีเงื่อนไขอย่างไร)

สัญญากู้ยืมเงินอาจมีการตกลงให้ผู้กู้ยืมเงินต้องชำระดอกเบี้ยนอกเหนือไปจากเงินต้นหรือไม่ก็ได้ แต่หากตกลงกันให้ผู้กู้ยืมเงินต้องชำระดอกเบี้ยด้วย ดอกเบี้ยดังกล่าวก็อาจเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ก็ได้

ในกรณีที่คู่สัญญาตกลงกันให้คิดดอกเบี้ยแต่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ กฎหมายให้คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี

ทั้งนี้ ในการคิดดอกเบี้ย กฎหมายกำหนดห้ามคู่สัญญาคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี หากคู่สัญญาฝ่าฝืนก็จะมีผลทำให้ดอกเบี้ยทั้งหมดนั้นตกเป็นโมฆะ แต่ในส่วนของเงินต้นนั้นยังบังคับกันได้ เพราะสามารถแยกส่วนต้นเงินซึ่งสมบูรณ์ออกจากส่วนดอกเบี้ยได้ อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดนั้นไม่ใช้กับการกู้เงินยืมของสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร เพราะมีกฎหมายพิเศษกำหนดให้สามารถคิดดอกเบี้ยได้สูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้

ห้ามติดดอกเบี้ย
กู้ยืมเงินเกินเกินกว่า
ร้อยละ 15 ต่อปี
ไม่เช่นนั้นข้อตกลง
ส่วนดอกเบี้ย
เป็นโมฆะ

“การติดดอกเบี้ยยทบต้น” คือ การติดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ อีกทีหนึ่งซึ่งมีผลทำให้ดอกเบี้ยนั้นเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว การตกลง ให้ติดดอกเบี้ยทบต้นจึงไม่เป็นธรรมต่อผู้กู้ยืม กฎหมายจึงกำหนดห้าม ติดดอกเบี้ยทบต้นไว้ ยกเว้น 2 กรณี ได้แก่

(1) คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้เป็นหนังสือว่าให้ติดดอกเบี้ยทบต้น ได้ในกรณีที่ดอกเบี้ยที่ได้ค้างชำระไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว

(2) มีประเพณีการค้าขายให้ติดดอกเบี้ยทบต้นได้ เช่น ข้อตกลง ที่ยอมให้ธนาคารพาณิชย์ติดดอกเบี้ยทบต้นได้เป็นข้อตกลงตามประเพณีการค้า ที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้นในบัญชีเดินสะพัด

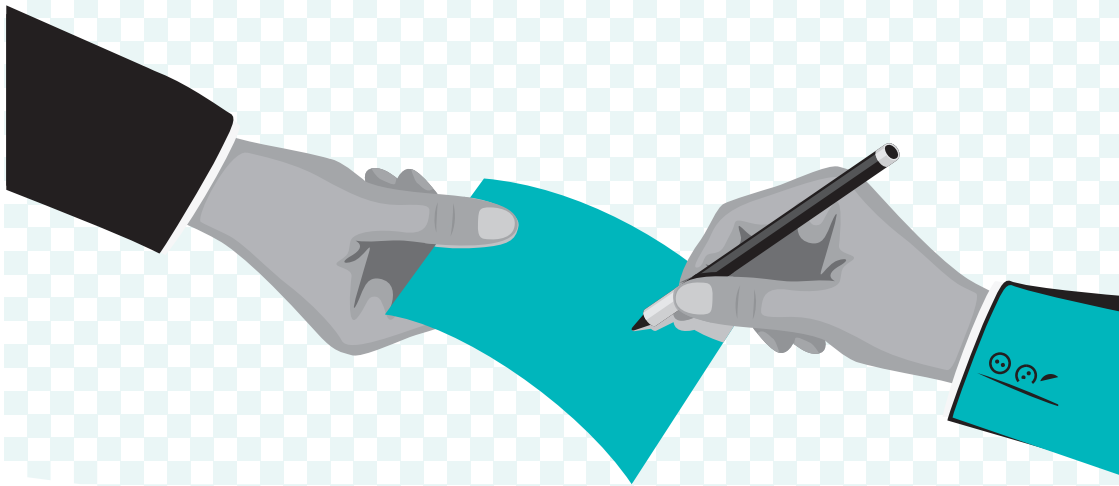
การชำระหนี้เงินกู้ยืม

(การชำระหนี้เงินกู้ยืมต้องมีหลักฐานหรืออะไร)

ตามสัญญากู้ยืมเงินเมื่อจนถึงกำหนดชำระ ผู้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ชำระหนี้ เงินกู้คืนทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยตามจำนวนที่ได้ตกลงกับผู้ให้กู้ เมื่อชำระหนี้ เงินกู้งดกล่าวแล้วย่อมทำให้หนี้กู้ยืมระงับ

อย่างไรก็ตาม เมื่อการกู้ยืมต้องมีหลักฐานการกู้ยืม การชำระหนี้เงินกู้ยืมก็เช่นเดียวกัน ผู้กู้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือที่แสดงว่าได้มีการชำระเงินคืนให้แก่ผู้ให้กู้ไปแล้ว หากไม่มีหลักฐานดังกล่าวแล้วผู้กู้อาจไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้ให้กู้ เพราะกฎหมายห้ามมิให้นำสืบการใช้เงินดังกล่าว แต่หากเป็นการชำระคืนด้วยสิ่งอื่นที่ไม่ใช่เงิน การนำสืบการใช้หนี้ดังกล่าวก็สามารถทำได้ เช่น ผู้กู้โอนที่ดินให้ผู้ให้กู้เพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืม

การชำระคืน
เงินกู้ยืม
ที่มีหลักฐาน
เป็นหนังสือ
ต้องมีหลักฐาน
การชำระหนี้เงินเช่นกัน

ทั้งนี้ หลักฐานการชำระหนี้เงินกู้ยืมมีได้หลายแบบ ดังนี้

(1) หนังสือการชำระหนี้ที่ลงลายมือชื่อผู้ให้กู้

หนังสือที่มีข้อความอันแสดงว่าผู้ให้กู้ได้รับการชำระหนี้เงินกู้แล้ว และมีการลงลายมือชื่อของผู้ให้กู้ในหนังสือนั้น ทั้งนี้ ไม่จำกัดว่าเป็นเอกสารที่ได้มีการจัดทำขึ้นโดยเฉพาะว่าได้รับชำระหนี้แต่อาจเป็นเอกสารอื่นใดก็ได้ เช่น จดหมายโต้ตอบ บันทึกการประชุม หรือเอกสารใดที่ปรากฏข้อความอันแสดงได้ว่าได้รับเงินเพื่อการชำระหนี้กู้ยืมและมีการลงลายมือชื่อของผู้ให้กู้ไว้แล้ว

(2) การเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม

โดยปกติหลักฐานการกู้ยืมมักอยู่ในมือของผู้ให้กู้เพื่อจะได้ใช้ในการฟ้องร้องบังคับคดีหากผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา แต่หากผู้ให้กู้ได้คืนหลักฐานแห่งการกู้ยืมให้แก่ผู้กู้แล้ว ผู้กู้ย่อมสามารถใช้เป็นหลักฐานในการชำระหนี้ได้ การสืบพิสูจน์ว่าได้รับชำระหนี้ก็โดยการที่ผู้กู้แสดงเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ได้รับคืนมาจากผู้ให้กู้ต่อศาล

(3) การแทงเพิกถอนลงในเอกสารอันเป็นหลักฐานการกู้ยืม

หากผู้ให้กู้ได้บันทึกลงในเอกสารนั้นว่าได้รับชำระหนี้แล้ว หรือผู้ให้กู้ได้ขีดฆ่าข้อความในเอกสารนั้นเป็นผลให้ผู้ให้กู้ไม่สามารถอ้างข้อความในเอกสารนั้นได้อีกต่อไป ผู้กู้สามารถใช้การแทงเพิกถอนดังกล่าวเป็นหลักฐานในการชำระหนี้ได้

นอกจากนี้ การต้องมีหลักฐานการใช้เงินนั้นใช้เฉพาะสำหรับการใช้หนี้เงินต้นเท่านั้น ไม่รวมถึงการชำระ “ดอกเบี้ย” ดังนั้น ผู้กู้ยืมเงินสามารถนำสืบการชำระดอกเบี้ยได้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475
- พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523

บรรณานุกรม

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. คำอธิบาย ยืม ผากทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2554.

ศันันท์ภรณ์ โสทธิพันธุ์. คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2556.

สุธีร์ ศุภนิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืม ผากทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

LED 4.0 Application

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ANDROID APP ON
Google play

Available on the
App Store

กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

189/1 ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0 2881 4999 สายด่วน 1111 กด 79

www.led.go.th

กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

@LED_MOJ